

ספירת ציפורי הבר ליד משכנות האדם

מערך פעילות למורה, מדריך

עבור תלמידים מתחילים

מאת שלומית ליפשיץ והדס כץ שדה חן

מהלך המפגש:

- א. שיחת פתיחה – ספירת ציפורים – מדוע? על ידי מי?
- ב. זיהוי שמות ציפורים באמצעות תמונות- במחשב / בדף תמונות
- ג. מילוי דף תצפית- בכיתה
- ד. תצפית בחצר בית הספר ומילוי דף תצפית
- ה. סיום

ציוד:

1. דף מדריך מודפס עם תמונות הציפורים – צבעוני לכל שני ילדים
2. דף תצפית מודפס לכל שני ילדים
3. לוח קשיח עם קליפ וכלי כתיבה לכל שני ילדים
4. משקפת – לכל שני ילדים. (רצוי)
5. חדר מחשבים עם אינטרנט (רצוי)
6. תמונות מוגדלות של מספר ציפורים לתליה על הלוח

א. פתיחה

ספירת הציפורים השנתית בקרבת משכנות האדם נועדה להעריך את הרכב מיני ציפורי הבר שבקרבת ביתנו ואת מספרן וכן לאפיין מגמות ושינויים באקולוגיה שלהן במהלך השנים. בישראל 540 מיני ציפורי בר, ביניהן לפחות 35 מינים שסכנת הכחדה מאיימת עליהן והן הולכות ומתמעטות כגון הנחליאלי הצהוב, השרקרק המצוי והבז האדום. לעומתן קיימות ציפורים שמרחיבות מאד את תחומי תפוצתן ואף מאיימות בכך על ציפורים אחרות, כגון הדררה, המאינה, העורבני שחור הכיפה והעורב האפור. מידע זה מתקבל בין השאר מספירות ציפורים שנערכות במקומות שונים, של סוגים שונים (עופות מים, דורסים...), בעונות שונות, ובמקומות שונים בארץ ובעולם.

מה מטרת ספירת הציפורים?

מכיוון שבמשך השנים האחרונות הולך ועולה מספר המינים שהם בסכנת הכחדה, לפרויקט הספירה של הציפורים יש חשיבות במיקוד תשומת לב למצבה של המערכת הטבעית בישראל בכלל ולמצבן של הציפורים בפרט. שמירה על ציפורים ובתי גידולן הינה אחת מהמשימות הלאומיות החשובות, מאחר והן מהוות חלק בלתי נפרד מהעתידי של ישראל.

מי משתתף בספירת ציפורי הבר בסביבה הקרובה?

מידי שנה משתתפים מאות אנשים מכל רחבי הארץ – ממטולה ועד אילת ובתוכם מוסדות חינוך רבים!

את סכום ספירת הציפורים מצאו באתר של המרכז לטיפוח ציפורי הבר בחצר www.yarbirds.org.il במדור 'פעילויות'.

האם בית הספר שלכם השתתף?

במידה ותשתתפו השנה שמכם יופיע בסכום התוצאות של שנה זו.

איך תוכלו להשתתף בספירת ציפורי הבר בסביבה?

כדי שתוכלו להשתתף עליכם ללמוד לזהות את הציפורים בסביבה הקרובה.

ב. היכרות עם ציפורי הבר שבקרבת משכנות האדם.

זיהוי ציפורים באמצעות תמונות

1. התבוננו בדף המדריך עם תמונות הציפורים (כדי להוריד ולהדפיס אותו היכנסו לאתר האינטרנט של המרכז לטיפול ציפורי הבר בחצר הבית: www.yarbirds.org.il -למדור 'אמצעי למידה' - בחרו בדף עם תמונות הציפורים:

http://www.yarbirds.org.il/daf/birds_guide_heb-clip.pdf

2. בחנו את תמונות הציפורים, קראו את השם של כל ציפור נסו לזכור את המראה והשמות של הציפורים.

3. הפכו את הדף לצד שני. נסו לענות על השאלות הבאות: (מזיכרון בלבד)

- ❖ למי יש ראש שחור ותת שם ('טוסיק') צהוב? _____
 - ❖ מי מפוספסת כמו זברה ובעלת ציצית? _____
 - ❖ למי יש פנים אדומות? _____
 - ❖ מי זו צהובת חזה, לבנת לחי ועונדת עניבה? _____
 - ❖ מי היא אפורה, לבנה, שחורה ובעלת סינר? _____
- (התשובות בסוף הפעילות, בעמוד 5)

4. המציאו 5 חידות כמו אלו שלמעלה ושאלו את חבריכם:

_____ ❖
_____ ❖
_____ ❖
_____ ❖
_____ ❖

5. היכנסו למדור 'פינת הילדים' שבאתר www.yarbirds.org.il וזהו את

הציפורים בפעילויות הבאות:

א. במשחק זיהוי ציפורים לפי תמונותיהן

ב. משחק זיהוי ציפורים לפי קולותיהן

6. לסיום, התבוננו במצגת "ציפורי בר בחצר בישראל וקולותיהן", בכתובת:

http://www.yarbirdsil.info/birds_cd_new/auto_pic_voice.pps

ג. מילוי דף תצפית - בכיתה

1. לפניכם תמונה מוגדלת של ציפור התלויה על לוח הכיתה, ודף תצפית.
2. התבוננו בדף התצפית, קראו את פרטיו. האם הכל מובן לכם? אם יש משהו שאינו מובן, בררו עם המורה בכיתה.
3. התבוננו בתמונת הציפור ומלאו בשורה העליונה של דף התצפית את הפרטים הנדרשים על הציפור (כאילו צפיתם בה שטח)

דף תצפית בציפורים

שם הצופים: _____ תאריך: _____ מקום: _____

פעילות הציפור	מקום ההמצאות	מאפיינים מיוחדים נוספים	חברה	צבעי הציפור				גודל הציפור ביחס ליונה(לסמן)			שם הציפור (אם יודעים)
				ראש	חזה	בטן	גב	קטן	שווה	גדול	
ראו בטבלה למטה	למשל ארץ, עץ, שמים ראו למטה	למשל זנב ארוך או קול מיוחד	זוג להקה או יחיד								

מקום הימצאות:

על עצים	על עשבים	על מתקנים בחצר	פחי אשפה
צמרת/מרכז העץ	על הרצפה	בארגז החול	תחנת האכלה
על שיחים	על הגדר	על החלונות	אחר

התנהגות:

מנוחה/עמידה	דאייה	שירה	ניסיון ציד
התחממות	אכילה	התגודדות	הזדווגות
ניקוי- סירוק	תעופה אקטיבית	דריסה	דגירה
הליכה	חיזור	שתייה	האכלה
ריצה	השמעת קולות	בניית קן	אחר

לידיעתכם, דף התצפית נמצא ב:

<http://www.yarbirdsil.info/edu/observation.doc>

ד. תצפית ומילוי דף תצפית – פעילות בחצר / בסביבה הקרובה

1. הכינו דף תצפית ריק, דף מדריך עם תמונות לזיהוי הציפורים (רצוי מנוילן), מצע קשיח לכתובה עליו (אפשר גם על קלסר). רצוי גם להצטייד במשקפת.
2. צאו לחצר עמדו והתבוננו סביב. היו שקטים וקשובים. כשאתם רואים ציפור צפו בה בשקט. תארו את צבעיה, גודלה, המקום שבו היא נמצאת, התנהגותה, ומלאו בדף התצפית במקום המתאים. (עבדו בזוגות – אחד ממלא והשני צופה ואחר כך תתחלפו).

ה. לסיום

כמה מיני ציפורים ראיתם? _____

מה שמות הציפורים שראיתם?

המשיכו והתאמנו בימים הקרובים בזיהוי ציפורים על ידי משחקים ותצפיות.

אם יש לכם שאלות שלא קבלתם עליהן מענה כתבו לשלומית או דורון ותיענו בהקדם.

שלומית ליפשיץ shlomitlif@gmail.com

דורון להב yardbirdsil@gmail.com

תודה רבה על השתתפותכם בספירת ציפורי הבר הארצית.

בהנאה ובהצלחה!

שלומית ליפשיץ. דורון להב

טיפוח ציפורי הבר בחצר הבית

תשובות לשאלות החידה בסעיף ב:3: 1. בולבול; 2. דוכיפת; 3. חוחית; 4. ירגזי; 5. נחליאלי